

DEPARTAMENT: LLENGÜES CLÀSSIQUES I FILOSOFIA

MATÈRIA: **LLATÍ II** (matèria de modalitat, crèdits 4, 5 i 6)*. NIVELL: 2n. de BATXILLERAT

**Extracte de la Programació de la matèria per al curs 2008-09*

PLANTEJAMENT I OBJECTIUS

L'estudi de la matèria de Llatí preveu dos vessants: la **llengua** i la **literatura**, i la **civilització romana**.

A) Pel que fa als continguts de **llengua** i de **literatura**, els principals plantejaments que guien la formulació dels objectius, de les competències i dels continguts d'aquesta matèria són els següents:

1. Un dels principals objectius és aconseguir que els alumnes adquireixin i desenvolupin la competència en la lectura comprensiva i en la interpretació de textos en llatí, de dificultat adequada al nivell acadèmic que correspon, tot aprofitant i aprofundint en el coneixement de la llengua pròpia o de relació.
2. També es pretén aprofitar l'estudi del llatí com una eina per a la reflexió sobre la llengua pròpia i, per extensió, sobre el funcionament de qualsevol sistema lingüístic, a partir de la comprensió de les estructures lingüístiques i de la seva comparació.
3. Pel que fa a la literatura, cal destacar dues raons. En primer lloc es pretén palesar el valor de les obres més importants dels principals autors llatins en la formació i l'enriquiment de l'estudiant de batxillerat, en vista a esdevenir un lector adult i madur. En segon lloc, a partir del fet que la influència de la literatura llatina en la literatura, en l'art i en el pensament occidentals ha estat determinant, ajudar a fer comprendre, amb el seu estudi i el seu coneixement, molts aspectes de la nostra cultura i, en general, de la cultura occidental, del passat i del present.

B) Pel que fa als continguts de **civilització romana**, cal assenyalar tres raons principals per a la seva inclusió i integració dins dels continguts de la matèria de Llatí:

1. La concepció del món antic clàssic com un tot: la cultura i la civilització grecoromana, les estructures socials, l'àmbit ideològic, les manifestacions artístiques, la història de Roma, la influència grega, etc. Dins d'aquest conjunt global l'aportació més genuïna que pot fer l'estudi del llatí és la comprensió, la interpretació i la valoració dels textos escrits en el que tenen de font directa de fets, d'idees i situacions, així com a plasmació de creacions artístiques i intel·lectuals.
2. La influència que la cultura clàssica –de Grècia i de Roma– i, més específicament, la civilització de Roma han tingut i continuen tenint en el món occidental.

Aquest **segon curs** de llatí és bàsicament una continuació i alhora una ampliació i aprofundiment dels aspectes tractats en el primer curs, amb una insistència especial en els aspectes lingüístics i literaris, així com en la cultura clàssica i en la civilització de Roma, considerant també el seu llegat posterior en la cultura occidental; molt concretament s'incideix en el llegat material que hem heretat de l'antiga Hispània romana, en la presència de Roma a Catalunya i en la nostra part del llegat de la cultura clàssica.

CONTINGUTS

Les unitats didàctiques s'organitzen amb uns blocs comuns o amb presència al llarg de tot el curs: textos llatins; continguts gramaticals; lèxic i fraseologia; evolució del llatí al català; literatura llatina; història i civilització; el llegat romà; també hi ha d'altres activitats amb continguts diversos, ja siguin de reforç o d'ampliació. Dins de cada unitat didàctica els continguts lingüístics, sempre que sigui possible, estan en connexió amb els continguts de tipus històric, literari i cultural del món romà propis de la matèria.

Crèdit 4

Llengua llatina.- Flexió nominal i verbal; usos i funcions dels casos; l'oració simple i l'oració composta. Pronoms adjectius demostratius i anafòric *is, ea, id*. Preposicions més freqüents: usos i significats. La partícula *cum*. La veu passiva. Els adjectius en grau comparatiu i en grau superlatiu; règim del comparatiu i règim del superlatiu. Oracions de relatiu; oracions amb infinitiu. Traducció de textos; anàlisi morfosintàctica.

Evolució del llatí.- Les etapes del llatí: del llatí arcaic al llatí medieval; l'evolució del llatí al català. Mots patrimonials i mots cultes. El llatí humanístic.

El lèxic llatí. Composició i derivació en llatí. Lèxic d'origen grecollatí en la llengua actual. Expressions llatines en el registre culte de la llengua pròpia.

Literatura llatina.- Períodes o etapes principals de la literatura llatina. Els gèneres literaris. La historiografia; Juli Cèsar, Titus Livi.

Civilització romana.- L'expansió romana; organització del món romà. Les institucions polítiques; els processos de canvi social i polític. Els romans a la Península Ibèrica.

Crèdit 5

Llengua llatina.- L'oració composta: oracions de relatiu, substantives i adverbials; les formes nominals del verb i els seus usos sintàctics i oracionals. Construccions participials; l'ablatiu absolut. La conjunció (i adverbial) *ut*, la conjunció *ne*. El mode subjuntiu. Les oracions d'infinitiu: conceptes generals i sintaxi. Traducció de textos; anàlisi morfosintàctica.

Evolució del llatí.- Evolució de les formes llatines al català: verbs, conjugacions, preposicions... Mots patrimonials i mots cultes.

El lèxic llatí.- Composició i derivació en llatí. Lèxic d'origen grecollatí en la llengua actual. Expressions llatines en el registre culte de la llengua pròpia.

Literatura llatina.- El teatre a Roma; la comèdia llatina: autors principals i obres (Plaute i Terenci). L'oratoriana romana: Ciceró. L'èpica: Virgili. La literatura èpicodidàctica: Ovidi. Literatura i mitologia.

Civilització romana.- Organització del món romà; la seva pervivència. Societat i cultura. El Dret romà. Els déus dels romans; la religió; mitologia. L'urbanisme i les infraestructures; els edificis públics. Els habitatges.

Crèdit 6

Llengua llatina.- Aprofundiment en la tipologia de diferents categories gramaticals (adjectius, infinitius, participis...) i en la sintaxi oracional. Les oracions d'infinitiu; les formes d'infinitiu; valors temporals relatius dels infinitius subordinats. La transformació activa-passiva (i a l'inrevés). Represa, actualització i reforç de continguts ja treballats; temes pendents. Traducció de textos; anàlisi morfosintàctica.

Evolució del llatí.- Evolució de les formes llatines al català: verbs, conjugacions, preposicions... Mots patrimonials i mots cultes.

El lèxic llatí. Composició i derivació en llatí. Lèxic d'origen grecollatí en la llengua actual. Expressions llatines en el registre culte de la llengua pròpia.

Literatura llatina.- La lírica: Horaci; l'elegia romana. Possibles temes pendents i reforç de temes anteriors.

Civilització romana.- Organització del món romà. Societat i cultura. Els diferents tipus d'habitatges entre els romans: *domus, insulae, uillae*. La cultura material romana a Hispània. Ciutats romanes a Catalunya i a Hispània; l'organització política i social.

TEMPORITZACIÓ

A cada trimestre li corresponen, en principi, els continguts del crèdit respectiu. Ara bé, dins d'un mateix trimestre es poden fer matèries o temes inclosos teòricament en un crèdit diferent –superant, per tant, rigors esquemàtics –si en el seu moment és més oportú o s'ha fet necessari, o bé per tal d'atendre millor requeriments puntuals i preservant la deguda coherència didàctica.

METODOLOGIA

La següent guia metodològica pot ésser considerada part dels continguts procedimentals a assolir per l'alumnat.

1. Lectura i traducció de textos llatins amb o sense anàlisi morfosintàctica.
2. Lectura comprensiva de textos (traduïts) de la literatura llatina i d'altres textos sobre aspectes rellevants de la cultura clàssica o la civilització romana.
3. Ús del diccionari de llatí i dels compendis gramaticals.
4. Transformacions morfosintàctiques dels termes, dels sintagmes o de les oracions.
5. Exercici de les capacitats i aptituds verbals fonamentals: comprensió, traducció i interpretació, expressió; correcció en l'ús i en l'expressió en la llengua pròpia.
6. Recurs a la llengua llatina per a justificar i explicar fets de la llengua pròpia.
7. Establiment de relacions lèxiques, etimològiques i conceptuals.
8. Percepció dels processos evolutius que del llatí han portat al català i al castellà (i, si s'escau, també a d'altres llengües romàniques) a través de les transformacions produïdes en la fonètica, la morfologia, el lèxic, la semàntica i en la sintaxi.
9. Exercici i desenvolupament de les activitats cognitives, discursives, de relació i d'inserció social dels alumnes dins del marc de la cultura humanística i contemporània.
10. Confrontació dels fets lingüístics entre el llatí i la llengua pròpia, i de fets històrics i culturals de l'àmbit romà amb realitzacions posteriors.
11. Maneig de fonts de diversa naturalesa sobre civilització i cultura llatina. Estudi, interpretació i valoració del llegat de la civilització material dels romans, especialment quant a la seva presència a Catalunya i a Espanya.
12. Visita a museus o a recintes arqueològics, sortides al teatre o a d'altres llocs d'interès per a la matèria.

MATERIAL TEXTUAL I DIDÀCTIC

Al llarg del curs els alumnes utilitzaran com a llibre manual i d'exercicis: *Llatí II*, de Xavier Yáñez i altres; editorial EDEBÉ.

Sovint es repartiran fotocòpies per a la realització d'exercicis, traduccions, lectures i altres activitats, o bé com a material per a l'estudi o amb caràcter complementari. El Seminari també disposa d'exemplars d'obres d'autors llatins per a ús dels alumnes, ja sigui en sessions a classe o per a ser deixats en préstec.

És molt recomanable, a més, que els alumnes disposin ja del seu propi diccionari de llatí per a ús personal.

AVALUACIÓ

1. **Avaluació formativa o contínua (Conceptes i Procediments).** Es tracta de valorar la progressió dels alumnes i mesurar el grau en què es vagin assolint els diferents objectius didàctics, en el dia a dia. Es corregeixen i s'avaluen els exercicis, treballs i altres activitats que l'alumne ha d'anar presentant periòdicament; aquestes activitats tenen un pes en la nota trimestral d'aproximadament un 15 %.
2. **Avaluació sumativa o globalitzadora (Conceptes i Procediments).** Constituïda pels exàmens o proves avaluable objectivament; el seu pes en la formació de la nota trimestral serà aprox. d'un 85 %.
3. **L'actitud** de l'alumne, és a dir, en general la seva predisposició o interès per l'aprenentatge de la matèria, també té el seu reflex en el procés d'avaluació, contribuint a acabar de perfilar les notes trimestrals i la nota final: aquestes notes es posen en enters i la valoració dels aspectes actitudinals es manifesta en l'arrodoniment en més o en menys (que és prou important) de la nota que obté l'alumne; la valoració de l'actitud es pot objectivar, entre altres, per l'assistència regular a les classes i la puntualitat (que tenen una especial importància), la participació a classe i el seu aprofitament, la presentació regular dels exercicis i treballs, la realització de les activitats didàctiques, la conducta i el respecte envers el professor i els companys, no copiar ni intentar copiar durant la realització dels exàmens...
4. **Per aprovar una avaluació trimestral o crèdit** caldrà obtenir com a mínim un 5 en la nota trimestral. Ara bé: la mitjana de les notes dels exàmens no ha d'ésser inferior a 4'5. Els continguts lingüístics de la matèria són, en gran part, acumulatius; els altres continguts (literatura i civilització romana), en principi, no tenen caràcter acumulatiu i poden ser objecte de recuperació si no s'han superat en el seu moment, encara que per nota trimestral es tingui l'avaluació corresponent aprovada.

Copiar o intentar copiar en un examen, amb intercanvi de fulls, amb la utilització de "xuletes" o altres mitjans igualment no permesos implica una actitud negativa i, com a conseqüència immediata,

l'anul·lació de l'examen en què s'hagi produït aquest fet.

Suspendre la darrera avaluació implicarà necessàriament haver de superar la prova de Suficiència per a aprovar el curs.

5. **Ponderació per trimestres:** 1r. trimestre/4t. crèdit: 30%; 2n. trim./5è crèdit: 30%; 3r. trim./6è. crèdit: 40%.

6. **Recuperació de la matèria:** Pel caràcter, en general, acumulatiu dels continguts lingüístics, la recuperació d'aquests continguts es va fent (especialment pel que fa als continguts més genèrics) de manera implícita, al llarg del curs; també es recuperen continguts lingüístics més específics no superats si la naturalesa i característiques d'exàmens ulteriors ho comporta explícitament.

Els temes de literatura, cultura i civilització no solen tenir, però, caràcter acumulatiu i, per tant, pot passar que l'alumne hagi de recuperar temes específics d'aquesta part de l'assignatura, encara que es tingui aprovat el corresponent parcial trimestral, ja que, en aquest cas, s'entendrà que l'aprobat definitiu està condicionat a la superació posterior dels continguts no acumulatius no superats anteriorment.

A final de curs hi haurà **la prova de Suficiència**, que servirà per a recuperar les parts de la matèria no superades anteriorment (ja siguin temes de literatura, de cultura i civilització, els continguts lingüístics o, fins i tot, la matèria sencera del curs), ja que caldrà recuperar els continguts acumulatius i els específics no acumulatius no superats durant el curs. Aquesta prova constarà d'**una** o de **dues parts** (part de llengua i part de literatura i civilització), segons quin sigui el cas de l'alumne; en el cas d'haver de fer les dues parts, les puntuacions respectives només es compensaran entre elles, per tal de fer-ne la mitjana, si s'ha obtingut una puntuació no inferior a 4'25 a la part amb la nota més baixa.

Com en el cas dels exàmens ordinaris, copiar o intentar copiar en la prova de Suficiència implicarà la seva anul·lació i, per tant, suspendre la matèria.